

Miljøministeriet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2022 - 8096
Den 31. august 2022

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 1165 (MOF alm. del) stillet 6. juli 2022 efter ønske fra Erling Bonnesen (V).

Spørgsmål nr. 1165

”Hvor mange målestationer er der aktuelt i Danmark i vandløbene og fjordene, hvor er de placeret rundt i landet (også vist på kortmateriale), er de retvisende placeret, og hvad viser målingerne aktuell fra dem?”

Svar

Jeg har forelagt spørgsmålet for Miljøstyrelsen, som oplyser nedenstående, idet der er taget udgangspunkt i de målestationer, der anvendes til beskrivelse af tilstanden i vandløbene og de kystnære områder, jf. forslaget til vandområdeplanerne for 2021-27. Der er desuden i nedenstående beskrevet de stationer i vandløbene, der anvendes til opgørelse af udledning af næringssalte til søer og kystvande, samt målinger af miljøfarlige forurenende stoffer.

Vandløb – biologiske forhold

I vandløb er der lagt vægt på at følge de biologiske samfund i forhold til såvel de naturlige som de menneskeskabte påvirkninger, som de udsættes for, og inddrage de fysiske- og kemiske forhold som forklarende faktorer i den samlede vurdering af vandløbenes miljøtilstand.

Der er til dette formål udlagt ca. 7050 antal målestationer fordelt på vandområderne i vandløbene.

Stationernes placering er valgt efter stationernes repræsentativitet for de pågældende vandområder.

./ Placering af de målestationer, der er anvendt til at vurdere tilstanden i vandløbene i forslag til VP3, er vist på vedlagt kort, bilag 1, og kan findes på MiljøGis under ”Målestationer:

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021>.

I forslag til vandområdeplaner anvendes som udgangspunkt data fra vandløbene i perioden 2014-18, men ældre data kan inddrages, hvis de vurderes at være repræsentative, og der ikke findes nyere data.

Resultaterne fra overvågning af vandløbene afrapporteres årligt i NOVANA afrapporteringen, og flere års data indgår i tilstandsbeskrivelserne i vandområdeplanerne.

Af den seneste NOVANA-rapport udgivet af Aarhus Universitet i december 2021 fremgår bl.a., at ”der er generelt sket en forbedring i tilstanden siden 1994 målt på smådyrene, hvor flere stationer i 2020 har høje faunaklasser”.

Af forslag til vandområdeplanerne for 2021-27, der er offentliggjort i december 2021, fremgår dog, at kun ca. 5.100 km ud af 18.500 km vandløbsstrækninger er i god økologisk tilstand.

Vandløb – vandføring og næringssalte

Transporten af kvælstof og fosfor til søer og kystområder beregnes vha. data om vandtransport i vandløbene og koncentrationerne af de to næringsstoffer. Beregningerne af stoftransport for kvælstof og fosfor anvendes bl.a. til vandområdeplanlægningen, herunder vurderinger af indsatsbehov. Beregningerne skal dels bidrage til at opgøre belastningen fra de konkrete vandløbs oplande og dels indgå som datagrundlag for modeller.

Der er til dette formål udlagt ca. 450 målestationer fordelt i vandløbene, der afleder til søer og kystvande. Stationernes placering er valgt efter bedst muligt at beskrive udledningen af vand og næringssalte, og er som udgangspunkt placeret i større vandløb, men placering i forhold til søer og kystvandområder, punktkilder m.v. indgår også i placeringen. Godt 60 % af landet er på denne måde dækket af målinger, mens udledningen fra den resterende del opgøres vha. modeller.

./.

Målestationernes placering er vist på vedlagt bilag 2.

Resultaterne fra overvågning afrapporteres årligt i NOVANA afrapporteringen, og indgår i beskrivelserne af påvirkningerne af vandområderne i vandområdeplanerne.

Af den seneste NOVANA-rapport udgivet af Aarhus Universitet i december 2021 fremgår bl.a., at den samlede kvælstoftilførsel fra land til havet i 2020 var på ca. 57.000 ton kvælstof. Såfremt der tages højde for år-til-år variationer i afstrømningen (normaliseret tilførsel), var tilførslen i 2020 på ca. 51.000 ton kvælstof. Fosfortilførslen til havet er i 2020 opgjort til ca. 2.000 tons.

Det fremgår af forslag til vandområdeplanerne for 2021-27, at udledningen af kvælstof opgjort som gennemsnit over perioden 2016-2018 er på ca. 56.300 ton kvælstof.

Kystvande

NOVANA-delprogrammet for hav og fjord tilvejebringer viden om natur- og miljøforhold i fjorde, kystvande og havområder. Denne viden anvendes til at beskrive og vurdere årsagssammenhænge hvad angår miljøtilstanden i fjorde, kystvande og de åbne havområder samt udviklingen i denne.

Delprogrammet tilvejebringer desuden viden om tilstand og udvikling i de marine naturtyper samt udbredelse og bestandsstørrelse af tilknyttede marine arter, dette med henblik på at kunne vurdere bevaringsstatus for udpegede naturtyper og arter.

Programmet tilvejebringer endvidere viden om sammenhænge mellem miljøtilstand og presfaktorer med henblik på at kunne identificere betydende presfaktorer, samt tilvejebringe grundlaget for at vurdere omfang og størrelse af eventuelle indsatsbehov i forhold til opfyldelse af de politisk vedtagne mål for miljøkvaliteten af de marine vand- og naturområder, herunder foranstaltninger, der muliggør en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Miljøstyrelsen har til opfyldelse af vandramme-, habitat- og havstrategidirektivet over 200 stationer, hvor der måles på fysiske forhold, klorofyl, næringsstoffer, ilt og miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) som phenoler og tungmetaller, og over 600 stationer, hvor bundens dyre- og planteliv undersøges. Hertil kommer yderligere overvågning af fx havpattedyr, fugle, invasive arter, støj m.m. i medfør af habitat- og havstrategidirektivet.

./.

Placering af målestationer fordelt i de 109 kystvandområder under vandrammedirektivet er vist på kort i bilag 3. Stationernes placering og oplysninger om målinger m.v. kan også tilgås på MiljøGIS: <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021>.

I forslag til vandområdeplanerne for 2021-27 anvendes som udgangspunkt data fra vandområderne i perioden 2014-19.

Stationernes placering er valgt, så der sikres en geografisk spredning og en spredning på marine områdetyper – fra helt lavvandede nor over inderfjorde, yderfjorde og kystnære områder til åbne farvande på stor vanddybde. Hertil kommer, at en række stationer kan være placeret i relation til kendte eller formodede påvirkningskilder, hvilket primært gælder for MFS.

Resultaterne fra overvågning af de marine områder rapporteres årligt i NOVANA-rapporteringen, og indgår i tilstandsbeskrivelserne i vandområdeplanerne m.m.

Af den seneste NOVANA-rapport udgivet af Aarhus Universitet i december 2021 fremgår bl.a. denne beskrivelse af resultaterne ”Samlet viser udviklingen i havmiljøet, at forholdene i vandsøjlen er forringet de senere år, og at de danske farvande fortsat er sårbare over for påvirkninger og endnu langt fra målet om en stabil god miljøtilstand”.

Af forslag til vandområdeplanerne for 2021-2027, der er offentliggjort i december 2021 fremgår bl.a., at ”kun 5 ud af 109 kystvande, der er i god økologisk tilstand”.

Miljøfarlige forurenende stoffer i vandløb og kystvande

Miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) omtales her samlet for vandløb og kystvande. MFS dækker over en række stoffer, som i for høje koncentrationer kan skade menneskers sundhed og plante- og dyreliv på land og i vand. Det er f.eks. tungmetaller, pesticider, flammehæmmere og lægemidler.

MFS kommer fra mange forskellige kilder. Punktkilder er bl.a. udledning af spildevand fra virksomheder, renseanlæg, regnvandsbetingede udløb, spredt bebyggelse, ferskvandsdambrug og saltvandsbaseret fiskeopdræt. Diffuse kilder er bl.a. nedfald fra luften, trafik, landbrug og skibsfart.

Der er til dette formål udlagt ca. 150 målestationer fordelt i vandområderne i vandløbene og ca. 200 stationer i kystvande.

Stationernes placering indgår i de kort, der er vedlagt som bilag 1 og 3 til disse besvarelser for hhv. vandløb og kystvande, og kan ses på MiljøGIS under ”Målestationer:

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021>, hvor man ved brug af informationsknappen kan få oplyst hvilke undersøgelser, der er foretaget på den enkelte station.

Stationernes placering er valgt, så der sikres en geografisk spredning, forskellige oplandstyper (landbrug, punktkilder og natur) og efter stationernes repræsentativitet for de pågældende vandområder.

Resultaterne fra overvågning af de miljøfarlige forurenende stoffer i vandløb og kystvande rapporteres i NOVANA-rapporteringen, og indgår i tilstandsbeskrivelserne i vandområdeplanerne m.m. Derudover blev der i 2021 udgivet en rapport om resultaterne af overvågningen af miljøfarlige forurenende stoffer i overfladevand, luft og punktkilder, som beskriver resultaterne fra overvågningen for perioden 2008 – 2019, <https://dce2.au.dk/pub/SR466.pdf>. To separate rapporter bruger desuden analyseresultater fra NOVANA overvågningen til at beregne typetal for udledningen af miljøfarlige forurenende stoffer fra renseanlæg og regnbetingede udledninger.

Af forslag til vandområdeplanerne for 2021-2027, der er offentliggjort i december 2021 fremgår bl.a., at 220 km vandløb har målopfyldelse for god kemisk tilstand, mens 15, ud af de i alt 123 kystvande, er i god kemisk tilstand.

Ud over den generelle overvågning af miljøfarlige forurenende stoffer foretages løbende forskellige screenings- og overvågningskampagner. Disse stationer fremgår ikke af kortene.

Lea Wermelin

/

Peter Østergård Have